

Handläggare
Linda Hillberg
08- 508 33 646

Till
Utbildningsnämnden
2020-12-17

Stockholms förskolegårdar

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 1.6.1-7366/2020

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör

Eva Broström
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till utbildningsnämnden remitterat motionen ”Stockholms förskolegårdar” av Tina Kratz m.fl. (V). Motionen beskriver problem när förskolegårdar saknas eller är för små och framhåller vikten av barns fysiska rörelse samt vistelse i utemiljö. Motionen har fyra förslag på åtgärder för att förbättra Stockholms förskolegårdar som bland annat omfattar att markanvisningarna fortsättningsvis ska ange friytan per barn samt de kompletteringsinvesteringar som krävs för att barns utemiljöer ska vara goda.

Utbildningsförvaltningen håller med om vikten av barns fysiska rörelse och vistelse i utemiljö och är positiva till motionens ambition. Flera av de förslag som motionen tar upp ingår dock inte i förvaltningens mandat och förvaltningen lämnar därför inga synpunkter på dessa. I staden finns sedan tidigare ”Staden i ögonhöjd – Integrerad barnkonsekvensanalys och dialog” som ska ligga till grund för Stockholms stads stadsbyggnadsprojekt för att utreda och beakta barnrättsperspektivet innan exploatering. När det gäller de fristående förskolorna bedriver förvaltningen ett aktivt arbete för att tillgodose barns utemiljö, genom tillsyn och i ansökningsprocessen för att starta nya förskolor. Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens

tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har till utbildningsnämnden remitterat motionen ”Stockholms förskolegårdar” av Tina Kratz m.fl. (V).

Motionen beskriver att barn behöver utemiljöer som erbjuder fysiska utmaningar och plats för kompiskontakter, och miljöer som väcker engagemang och nyfikenhet. Motionen framhäver att begränsade möjligheter för barn att röra sig ute påverkar barnens hälsa och välbefinnande negativt.

Motionen lyfter fram studier som visar att barn som har egen förskolegård leker mer aktivt och fantasifullt än barn som hänvisas till närliggande park. Motionen beskriver att om verksamheterna måste transportera barnen till utemiljö, sker detta mer sällan och det är en sårbar verksamhet.

Motionen beskriver hur lekvärdesfaktorer kan tas fram för att avgöra en förskolegårds kvalitet, utöver ytan på gården. Andra kommuner som tagit fram lekvärdesfaktorer lyfts fram och exempel på lekvärdesfaktorer kan vara omväxlande vegetation, topografi, lekutrustning och underlagets kvalitet.

Motionen beskriver vikten av barns rörelse och fysisk aktivitet och lyfter fram en studie som pågår på Södermalm. Resultatet av denna studie är att barnen behöver ha mer fysisk aktivitet än de i dagsläget får. Studien kommer att fortsätta under 2020 i alla stadsdelar.

Motionen lyfter även fram små förskolegårdars ekonomiska påverkan genom högt slitage, både på de egna förskolegårdarna och grönområden runt omkring. Om gårdarna är för små slits de hårt och material behövs bytas ut tidigare än vad som är budgeterat för.

Utifrån det som lyfts fram i motionen har motionärerna föreslagit fyra åtgärder.

Motionärerna yrkar följande.

1. Markanvisningarna fortsättningsvis ska ange friytan per barn samt de kompletteringsinvesteringar som krävs för att barns utemiljöer ska vara goda.
2. Riktlinjer för lekvärdesfaktorer tas fram utifrån aspekter som omväxlande vegetation, topografi, lekutrustning, underlagets kvalitet och närhet till bra grönområde.

3. För nya förskolor ska det finnas större möjligheter att påverka gårdarnas storlek och utformning.
4. Att barnkonsekvensanalyser görs i varje bygglovs- och exploateringsärende gällande förskolors gårdar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förskoleavdelningen.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 8 december 2020. Ärendet kommer också att behandlas vid funktionshinderrådets sammanträde den 9 december 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till motionens ambition och syfte om att barn ska ha tillgång till utemiljö och fysisk rörelse. Förvaltningens ansvar för de områden som pekas ut i motionen är dock begränsat och förvaltningen har därför inga synpunkter i delar som gäller markanvisningar och kommunala förskolegårdar. När det gäller lekvärdesfaktorer är det upp till varje stadsdelsförvaltning att ta fram lekvärdesfaktorer, om så önskas. Förutsättningarna för förskolegårdar och utemiljö skiljer stort över staden och behovet av lekvärdesfaktorer skiljer sig därmed åt. Förvaltningen anser därför att stadsdelsförvaltningarna även fortsättningsvis bör ansvara för detta. Sedan tidigare har också stadsbyggnadskontoret tagit fram dokumentet "Integrerade barnkonsekvensanalys och dialog (Staden i ögonhöjd). Vägledningen syftar till att stärka barns och ungas behovsuppfyllnad och delaktighet i stadsutvecklingsfrågor och innehåller bland annat vilka frågor som bör belysas i ett projekt och goda exempel på hur barns delaktighet kan möjliggöras.

Förvaltningen håller med om vikten av barns rörelse och fysisk aktivitet och dess betydelse för barns hälsa och välbefinnande. Det finns mycket forskning på området som styrker dessa slutsatser och förvaltningen håller med om motionärernas slutsatser om att barns rörelse och fysisk aktivitet bör vara en del av barnens dag. Förvaltningen ser fram emot att ta del av resultaten från studien som pågår om barns rörelse och fysisk aktivitet.

Förvaltningen anser att det är viktigt att barn vistas i utemiljö. Förvaltningen ingår under hösten 2020 i en granskning av förskolans utemiljö. Granskningen görs på uppdrag av de förtroendevalda revisionerna och genomförs av PwC i samverkan med stadens revisionskontor. Syftet med granskningen är att bedöma om de granskade stadsdelsnämnderna och utbildnings-

förvaltningen säkerställer att förskolor tillhandahåller goda och säkra utemiljöer enligt lagkrav, rekommendationer, fullmäktiges intentioner och Boverkets vägledning. Förvaltningen har som en del av denna granskning berättat om rutiner för att säkerställa utemiljön i tillsynen och vid ansökan om att starta ny fristående förskola.

I tillsynen av fristående förskolor ställs frågor om förskolans förutsättningar för verksamhet utomhus, hur personalen planerar för utevistelse, att undervisning bedrivs även utomhus och att barnen ges möjlighet till variation. I tillsynen granskas även huvudmannens förebyggande barnsäkerhetsarbete där utemiljön ingår. Förvaltningen bedömer därmed att det bedrivs ett arbete med att tillgodose utevistelse.

Vid ansökan om godkännande om att starta en ny fristående förskola ställs frågor om utemiljön. I ansökningsblanketten får den som söker fylla i om det finns en gård samt närliggande miljö som är lämplig för barnens utevistelse. När lokalen granskas ställs frågor om hur gården är tänkt att användas, vilken lekutrustning som planeras samt hur barnsäkerheten på gården planeras att säkerställas. Förvaltningen bedömer därmed att planering för barns möjlighet till utevistelse är med från början i processen att starta fristående förskola.

Sedan barnkonventionen blev lag 1 januari 2020 är det nu ännu tydligare att barnets bästa ska tas i beaktning i beslut som påverkar barn. Förvaltningen håller med om vikten av att genomföra barnkonsekvensanalyser.

Konsekvenser för jämställdhet

Då ärendet utgör svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Barnkonsekvensanalys

Förvaltningen anser att ambitionen att ge barn möjlighet till vistelse i utemiljö och fysisk rörelse ligger i barnets bästa, utifrån den forskning som finns. Förvaltningen har inte gjort en barnkonsekvensanalys utifrån de specifika åtgärdsförslagen utan förutsätter att en sådan vid behov görs av kommunstyrelsen i fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommun-

styrelsen som svar på remissen. Beslutet föreslås justeras omedelbart med anledning av remisstiden.

Bilaga

Motion om Stockholms förskolegårdar